

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 3. Didaci Torres ortus, educatio, Religionis tyrocinium, studia, & navigatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

primarum litterarum, Didacus Torrez fundandæ, regendæque Quitensî Vice-provinciæ; & Didacus Alvarez de Paz ad Collegia Australia, Tucumania obversa, cum Vice-provincialis titulo amandantur. Biennio in his rebus exacto, tandem Claudii Aquavivæ litteræ in Peruviam perferuntur, quibus significabat, eam demum mentem esse suam, ut ex Australioribus America regionibus, nova ac independens Provincia erigeretur, eique gubernandæ, ac condendæ, Didacus Torrez sine ulla tergiversatione, ductis è Peruvia aliquot Sociis, præficeretur. Nam quamvis immensa illa terrarum vastitas magnis urbibus careret, justorum Collegiorum capacibus; tamen sperabatur futurum, ut urbium parvitas, Apostolicis ad Barbaros expeditionibus, abundè compensaretur. Quod felix itaque, faustum, fortunatumque sit, anno millesimo sexcentesimo septimo, Paraquariam, Tucumaniam, & Chitense regnum, amplissimas ad Austrum regiones, utroque mari conclusas, octingentis & quinquaginta leucis in longum latitudine variâ protensas, tribus Prætoribus Regiis administratas, sub nomine Provinciæ Paraquariæ eo sine præcipuè complexa Societas est, ut quidquid Barbarorum in antris, in nemoribus, in paludibus & alibi delitesceret, perferretur, & ad humanitatem, Christi que fidem, necnon ad Regis Catholici imperium, traduceret: quod ut ordine fieret, Didacus Torrez, novus Provincialis, legitimis litteris instructus, è Quitensî Provincia, quam pro Societate fundaverat, magnis itineribus Liniam, Præregis sedem, terrâ, mari que contendit. De quo, quoniam mihi toties dicendum occurreret, libet aliqua præfari, ortumque illius, educationem, gesta, munera ante initam Provinciam, breviter & carptim explicare, ut ex laude tanti Capituli, subjecta membra claritudinem accipiant.

DIDACUS Torrez patrem habuit Didacum Bolum, claræ originis, è montibus Burgensibus, à proavis ductæ; sed Beneventi in Castella veteri natum: cujus dotes adè in excello fuere, ut pro Comite-stabuli Castellæ Beneventum, patriam suam, & interjecto tempore, Montis Regalis oppidum, integro semper tantorum principum favore, cum Præfetti titulo gubernârit. Mater ejus, spectatæ virtutis fœmina, insignis sub Carolo Quinto centurionis filia, post mariti & quatuor prolium obitum, cum duabus filiabus superstilibus, Sanctæ Theresiæ institutum arripuit, & claris virtutibus ornavit. Talibus progenitoribus Didacus noster, anno sesquimillesimo quinquagesimo, Villalpandi ortus, ubi per annos licuit, primis litteris, in patriâ primùm; tum Salmantiçæ sub patris Sacerdotis tutela, operam navavit. Ibi dum, ut decebat amplæ domus unicum hæredem, omnibus disciplinis excolitur, ad hæreditatem filiorum Dei, minimo, quàm posset, periculo ineundam, animum adjecit. Igitur iis, quæ primas apud pueros obtinent, contemptis, cœpit Exhomologesim frequentare, sacræ Mensæ multoties assidere, latera nuda serolis cingulis constringere, inediâ se macerare, flagellis in corpusculum sævire, & alia severioris vitæ imitamenta tantâ contentione peragere, ut immoderatione valetudinem profligasse creditus sit. Ejus patruus, suspicatus, ea nimia, ut ipse aiebat, pietatis exercitia, è schola Sociorum Jesu, quos frequentabat, prodire, & quædam præludia esse religiosæ vitæ ineundæ, puero hominum Societatis consortium interdicit, & in non obtemperantem severè animadvertit: adhuc perseverantem ad parentes, Palentiæ tum degentes, domesticis illecebris ab severioris vitæ consilio abstrahendum postliminiò remittit. Nec diu fuit cum sese obtulit occasio, cum in Vallisoletanam Regis Catholici aulam transferendi. Vallisoletidum honorarius cliens in domo principis viri, magnam Reipublicæ partem administrantis, degit, ita herum corporis & animi dotibus sibi devinxit, ut facilè favoris primas tulerit: adè ut nobilis admodum matrimonii, & honestissimi officii spes ex propinquo ei ostentata sit. Quod utrumque indubiè inivisset, nisi Deus juvenem, sæcularibus curis jamjam irretiendum, hoc maximè modo abstraxisset. Herus ille, Regi quàm Deo gratior, turpibus amoribus serviebat; nec erat, qui auderet potentis viri impetum refrænare. Unus tamen, rarò in principum domibus exemplo, Didacus noster, schedâ in manus datâ, officii Christiani hominem

Paraquaria
Provincia
initium.

1607.

Didacus
Torrez, pri-
mus Para-
quariæ Pro-
vincialis.

CAPUT
III.

Didaci Tor-
rez vitæ
primordia
& gesta in
Indiis.

Primum
Magistratus.

Parentes.

Educatio.

Hericum
factum.

commonefacere ausus est, enixè rogans, ut æqui bonique consuleret juvenis Aulici audaciam, plus de ejus salute, quam de suis honestamentis solliciti. Enimverò Herus, lectâ schedâ, excandescere, prudens monitum acerbius, quam non convitia debuisset, accipere, juvenem temeritatis fugillare, de spe matrimonii & dignitatis ineundæ dejicere, domo denique privare. Ille injuriâ nihil motus, alterius heri, titulo & favore Regis Catholici etiam insignis, ex parentum voluntate, clientelæ se addixit. Unde non diu post, frequentibus Dei vocantis motibus, ad religiosum statum capeffendum sollicitatus, aulæ nuncium remisit, & de tantâ re deliberaturus ad Montis Regalis urbem, quam parens ejus gubernabat, se contulit. Sed fugiens Carybdim, incidit in Scyllam: nam universa civitas, in florentissimi juvenis, gubernatoris sui filii, amorem effusa, ultrò oblati deliciis ab pietate primum abstraxit, mox illecebrosis adolescentum moribus immerfit, non antè emerfurum, quam Deus morbo affligeret. Sed vix emerfus, rursus licentiæ fræna laxavit; actumque erat de illo, nisi periculosissime incitatum febris prostravisset. Quo in morbo, renovatis veteribus voris, se totum vocanti Deo permisit. Redditus sanitati, rectâ contendit ad Alfonso Rodriguez, Montis-Regalis Collegii tum Rectorem, quo directore usus, diversa Religionum instituta inter se contulit, & cui uni præsertim se consecraret, diu cum animo suo reputavit, donec in hanc sententiam veniret, ut existimaret nullum Religiosum Ordinem Societati sibi præferendum esse. Ratio eligendi fuit, quòd ascereret, sub id tempus excellentem omnino æstimationem de Societatis Jesu Instituto cælitus sibi immissam fuisse; affirmabarque postmodum in de pontana ætate, æstimationem eam tantam fuisse, ut nec longo quinquaginta annorum usu, nec tractatione eximiarum planè Societatis personarum, nec officiorum gestorum multiplicitate, quidquam incrementi capere potuerit. Quare facile juveni fuit, spreto frustra insidiantis puellæ illecebris, abruptisque dominantis domûs, & popularium splendidis laqueis, ad præmonstratam nobilis Instituti metam toto deinceps impetu currere. Eo ergò die, quo, accepto ab coætaneis phalerato equo, ultrò ad ludos publicos invitabatur, Collegium nostrum petens, Provincialis pedibus advolvitur, vovetque se inde pedem non moturum, antequam Societati auctoraretur. Movit ea species Provinciale, concessitque, quasi coactus, quod summo perere aveau. Elucebat enim in juvene spes ornandæ Societatis, si solitis artibus excoleretur. In Societatem admissus, sub Alphonso Rodriguez Rectore, Divi Ignatii Exercitiis pro more excultus, grande de se specimen dedit; & adhuc longè majus, quando in veste splendida & sæculari Medinam-Campri ad tyrocinium missus, Vallisoleti rugosum jumentum per frequentes plateas agere jussus, egit tanto sui contemptu, ut hilariorem vultum in hac vili exercitatione ostenderet, quam dum paulò antè, dominantis Principis favore elatus, Regiam urbem pomposè perambularet. Medinæ-Campi Societatis veste donatus, Balthazari Alvarez excolendus traditus est: qui tyroni de perseverantiâ in Societate sollicito, & votum voventi, si ab Societate dimitteretur, se peditem, ad rursus eam impetrandam, Romam iturum, manu applaudens, bono animo hominem esse jussit, aens, prævidere se, ut multorum mortalium bono diutissimè, & ad usque mortem, in Societate viveret. Inter præcipua poliendi spiritus exercitia, sui contemptum in primis coluit, eoque, assiduitate considerationis vilitatis suæ, adductus est, ut præteritorum peccatorum nube perpetuò occurrente, non auderet, nec in Sanctorum, nec in Virginis Matris imagines oculos figere, donec confidentius cum Divis agere, & altiora meditari juberetur, ne præclara indoles nimium deprimeretur. Ex illis tamen vilitatis suæ considerationibus ortum, ut à Majoribus postulareret, in infimo Coadjutorum gradu, abscissâ spe Sacerdotii adipiscendi, stare. Qua spe dejectus, dignus Balthazare magistro discipulus, post expletum tyrocinium, Vallisoletum, studiis operam navaturus, amandatur. Inter studia perseveravit colere pietatem, ratus litteras sibi noxias fore, si non virtute animarentur. Currentem incitavit Franciscus Suarez, Theologiæ per quadriennium ejus magister, docens Societatis scholasticis nihil propriâ probitate antiquius; & infra propriam probitatem nihil

litterarum

Vocatis.

Tyrocinium.

Studia.

litterarum studio, carius esse debere. Quamvis ergò facile concessero, Didacum nostrum nonnullos in literis habuisse æquales, in ducenda tamen virtutum pompa inter coætaneos coriphæus, Rectorum suorum, & Magistrorum iudicio, habitus est: adeo utrorumque favorem, & amorem, accedentibus præsertim non vulgaris prudentiæ speciminibus, sit promeritus. Nec dubitavit aliquandò Vallisoletani Collegii Rector, se absente, domus pœnè totius regimien adhuc non Sacerdoti committere. Inde clarescere viri virtus, & post quadriennem Theologiæ cursum summis muneribus designari, nisi ipse designationem antevertisset, ambità ad Orientalem Indiam missione. Quà impetratâ, & mox magnorum virorum intercessionibus frustratâ, aliò desideriorum suorum vela convertit. Venerat ex Occidentalibus Indiis Balthazar Pinia, Peruvizæ procurator, apud quem antiqua vota secretò deponens, asseruit, se incredibili Indicorum laborum, & Barbarorum salutis desiderio flagrare: si missionem à Præposito Generali sibi impetret, in ære ejus æternùm fore. Placuit Procuratori postulatio, qui facilè Romæ negotium confecit. Sed vulgato in Hispania ambitu, adversarios habuit parentes, & Provinciæ suæ Primores, privati se tali homine non facilè luros; nisi utrorumque artes constantiâ, & melioribus artibus, ipse elusisset. Quin, non contentus se Peruvizæ dedicare, effecit ut Joannes Atienza, Vallisoletani Collegii Rector, pro Balthazate Alvarez in Peruvia Provinciale designato, & in Hispania retento, missionem Indicam peteret, & impetraret. Cum tali socio Gades profectus, ubi navigandi tempestivitas advēnit, cæteris Sociis in Regium myoparonem receptis, ipse cum altero Socio, adnente Architalasso, in rostratam conscendit, statimque ordinavit tempora; ita ut sua essent Catechesi, Concioni, ægrorum consolationi, & piis colloquiis destinata intervalla. Sed non plures dies abiire, cum; rēhente licet Architalasso, in aliam navem revocatur à Baltazate Pinia, rogatu Sociorum, qui malignâ aurâ afflati, morboque prostrati, unicum sibi solatium ab Didaco Torrez sperabant. Nec eos fefellit opinio; nam in omnium commoda incredibili caritate incubuit, donec ipse etiam prosterneretur; adèò pertinaci malo, ut vix latum unguem ab morte abfuerit. Evasit tamen, & transmissis isthmo; alteram navim alio in mari conscendens, felici cursu Limam, anno sesquimillesimo octogesimo, tenuit: grande erat Didaci nomen. Igitur Joannes Atienza, Limani Collegii Rector designatus, eâ conditione Rectoratum initurum se spondit, si in Adjutorem & Collegii Ministrum nominarent. Quo non ægrè impetrato, ejus ministerio eoque usus est; dum Provincialis, optimis votis obsecundans, Didacum ad curam Indorum, Julide degentium, amandaret.

IULIS Peruvizæ Oppidum est ad Titiacam lacum, quatuor Indorum Parochias Societatis Jesu subcensitas habens, ibi degunt una in domo Socii, Parochorum, eorumque Adjutorum vicem gerentes, quorum unus præest reliquis, Rectoris nomine; ita ut ab forma Collegii vix distinguas. Eam domum incolebant tum temporis Alphonfus Barfena, Didacus Martines, Didacus Gonzales Holguinus, magna Apostolicorum virorum nomina, & alii præstantes operarii: inter quos Didacus noster, quamvis Ministri officio fungeretur, Aimaram, & Quichoanam linguam celerrimè didicit. Qua in exercitatione dum versatur, à Provinciali per litteras jussus est sedi præesse: sed antequam Magistratum iniret, aliquid accidit à nostris Majoribus maximè alienum: nam nescio quis de Societate, novo Rectori se opponens, palàm asserere ausus est, eum jure Rectoratum non capessiturum, antequam Provincialis mentem suam clariùs aperiret: videri enim, verbis ambiguis in demandato officio usum. Didacus importunâ intercessione nihil motus, ita se gessit, ut summam prudentiæ & modestiæ laudem meruerit: nam professus magni muneris loco privationem ab officio habiturum, relicto, qui, se absente, curam domus regeret, Vicario, & assumptis in socios Didaco Martines, & Gonzalvo Holguino, interim dum Provincialis absens consulitur, ad Aracaxensem, & Camatensem regiones, quò Chuni Ethnici, feritate insignes,

concurrere

Navigatio.

CAPUT
IV.
Gesta ejus
in Julidis
& Cuscensi
Rectoratu.

Prudens factum.